

Momsundantaget och beskattning av den finansiella sektorn

Det har i olika sammanhang framförts att momsundantaget för så kallade finansiella tjänster motiverar en översyn och eventuellt en förändrad beskattning av företag i den finansiella sektorn. De tjänster som avses är bank- och finansieringstjänster, värdepappershandel samt försäkringstjänster. I denna promemoria utvecklar Svensk Försäkring vad momsundantaget för finansiella tjänster egentligen innebär och hur vi ser på beskattningen av finansiell sektor mot bakgrund av momsundantaget.

Bakgrund

Hårt pressade statsbudgetar och rädsla för en ny finanskris

Den senaste finanskrisen innebar att den finansiella sektorn i många länder fick ett omfattande statligt stöd. Vid sidan av den statsfinansiella påfrestning som stödet har inneburit så har det aktualiserat frågan om en förändrad beskattning av den finansiella sektorn.

EU-kommissionen och IMF har motiverat en ny skatt med att finanskrisen medförde kostnader som borde betalas av den finansiella sektorn. EU-kommissionen har föreslagit en finansiell transaktionsskatt (FTT). Motivet är att det skulle kunna förhindra spekulation på finansmarknaden och bidra till EU:s inkomster samt delvis ersätta bidragen direkt från medlemsstaterna.¹ Inom EU diskuteras i dag elva av medlemsstaterna att införa ett gemensamt system för FTT. IMF har föreslagit en finansiell aktivitetsskatt (FAT) med budgetförstärkande förtecken, som tas ut på vinster och ersättningar i finansiella företag.²

Både EU-kommissionen och IMF har även lyft fram momsundantaget för finansiella tjänster som ett skäl att införa en ny skatt.³ Det är inte momsundantaget i sig som skulle motivera en ny skatt. Det handlar snarare om att finansiella tjänster, till följd av momsundantaget, kan vara "underbeskattade". Det skulle då kunna ha som följd att priset på finansiella tjänster är för lågt, vilket kan leda till att det bland annat tas mer lån och köps mer försäkringar än vad som är samhällsekonomiskt motiverat. Det är även något som framförts av den tidigare alliansregeringen i samband med förslaget om slopad gruppoms.⁴

---

¹ EU-kommissionen (2011).

² IMF (2010).

³ EU-kommissionen (2011) och IMF (2010).

⁴ Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015, Fi2014/1430.

Utredning om skatt på finanssektorn

Sverige har ställt sig utanför EU:s FTT-samarbete med anledning av erfarenheterna av den transaktionsskatt som infördes i Sverige under 1980-talet och som enbart förflyttade kapitalströmmarna till andra länder. Regeringen har däremot tillsatt en utredning som, mot bakgrund av momsundantaget, ska ta fram ett förslag till en skatt på finanssektorn. I kommittédirektiven nämns den danska modellen med höjda socialavgifter för finansiella företag.⁵ Också den föregående alliansregeringen flaggade för en utredning om den finansiella sektorns beskattning och framhöll den danska modellen som förebild.⁶

Regeringen har även haft som ambition att införa en så kallad bankskatt som ska betalas av banker och andra kreditinstitut. Ett sådant förslag verkar emellertid inte längre vara aktuellt enligt den tidigare tänkta utformningen.⁷ Förslaget om en bankskatt har för övrigt motiverats med att bankerna har haft en stor fördel av den sänkta bolagsskattesatsen.⁸

De skatter som är uppe på agendan är sammanfattningsvis FTT, FAT, höjda socialavgifter för finansiella företag och möjligen en bankskatt. Var och en av dessa skatter kan utformas på olika sätt och de är sinsemellan olika när det gäller hur skatteunderlagen definieras. Det innebär även att de har olika samhällsekonomiska effekter. Medan en FTT träffar värdet på finansiella transaktioner kan en FAT konstrueras på olika sätt varigenom hela eller delar av "mervärdet" i finansiella företag beskattas. Ett sätt att utforma en FAT är höjda socialavgifter inom den finansiella sektorn.

Momsundantagets innebörd och effekter

Syftet med en ny skatt

Innan nya skatteregler införs för den finansiella sektorn är det centralt att klargöra skälen till skatteförändringen. EU-kommissionen, IMF och den svenska regeringen har samtliga lyft fram att momsundantaget innebär att finansiella tjänster är "underbeskattade" och att det därför är motiverat med en högre beskattning av den finansiella sektorn. De har också lyft fram behovet av ökade skatteintäkter.

Mot den bakgrunden har vi svårt att tänka oss en skatt på finansiell sektor som enbart fyller ett av syftena. Om skatten enbart ger ökade skatteintäkter och inte kompenserar för momsundantaget kan det vara svårt att motivera varför den ska tas ut på just finansiell sektor. Om skatten i stället enbart kompenserar för momsundantaget, men inte ger några skatteintäkter, kan den vara svår att få politiskt stöd för. Vi antar därför i den här promemorian att en skatt på den

---

⁵ Skatt på finanssektorn (dir. 2015:51).

⁶ Finansdepartementets webb-sändning av pressträff i Harpsund 2014-08-23.

⁷ Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2015 att den, i avvaktan på utredningen om en FAT, avser att införa en bankskatt enligt den modell som föreslagits av Företagsskattekommittén (SOU 2014:40) fr.o.m. 2016. I vårpropositionen för 2015 uttalas att en begränsning till kreditinstitut inte är lämplig av bl.a. statsstöds-skäl och att regeringen avser att återkomma i frågan.

⁸ Svenska Dagbladet 2014-07-01 och Dagens industri 2015-01-29.

finansiella sektorn ska fylla två syften: ge ökade skatteintäkter och kompensera för momsundantaget.

Momsundantag för finansiella tjänster

Moms tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Det är mervärdet i varje led i produktions- och distributionskedjan som utgör underlag för beskattning. Rent praktiskt tar mervärdesskattepliktiga företag i produktions- och distributionskedjan ut mervärdesskatt från efterföljande led (utgående moms) och drar av mervärdesskatt från föregående led (ingående moms). Mellanskillnaden betalas in till staten om utgående moms är större än ingående moms. Om det i stället är tvärtom, att ingående moms är större än utgående moms får mervärdesskattepliktiga företag tillbaka mellanskillnaden från staten.⁹

Finansiella tjänster är undantagna mervärdesskatt. Det vilar på två undantag i mervärdesskattelagen, dels undantaget för bank- och finansieringstjänster och handel med värdepapper, dels undantaget för försäkrings- och återförsäkringstjänster.¹⁰ Undantagen innebär att omsättningen av dessa tjänster inte beläggs med mervärdesskatt. Undantagen innebär också att ingående mervärdesskatt inte får dras av.¹¹

Momsundantaget för finansiella tjänster följer bland annat av att det finns uppenbara svårigheter med att fastställa underlaget för moms. Vid försäljning av tjänster där ett finansiellt företag agerar mellanhand betalas nämligen inte någon tydlig avgift. När exempelvis en bank är mellanhand för kunder som vill låna ut pengar och kunder som vill låna pengar utgörs kundernas betalningar inte av avgifter (som skulle kunna momsbeläggas). I stället betalar kunderna för tjänsten (och tilläggstjänster) genom sina räntevillkor. De kunder som lånar ut pengar betalar genom att få en lägre ränta än vad de skulle ha fått om avgiften var explicit. På motsvarande sätt betalar kunderna som lånar pengar av banken en högre ränta än vad de skulle ha gjort om avgiften var explicit. Enskilda betalningar som utformas på detta sätt kan inte observeras. Det är därför svårt att definiera underlaget för moms för varje enskild transaktion. Det är däremot möjligt att se summan av en banks implicita avgifter, eftersom de utgörs av bankens skillnad mellan ränteutgifter och räntekostnader. Denna skillnad utgör mervärdet av bankens totala in- och utlåning (och andra tjänster som betalas på samma sätt). Svårigheten ligger i att fördela detta mervärde mellan kunderna.¹²

Inte heller när ett försäkringsföretag är mellanhand för kunder som vill dela risk med andra i ett försäkringskollektiv betalas tjänsten med explicita avgifter (som skulle kunna momsbeläggas). Betalningen för att ingå i försäkringskollektivet ingår i försäkringspremien. Premien ska också täcka kostnaderna för försäkringsföretagets ersättningar till försäkringstagare. Summan av ett försäkringsbolags implicita avgifter för att ingå i försäkringskollektivet utgörs av skillnaden mellan premieintäkter och kostnader för ersättningar till

---

⁹ Se t.ex. Finansdepartementet (2014).

¹⁰ Mervärdesskattelagen, 3 kap. 9-10 §§.

¹¹ Bestämmelserna om avdrag för ingående moms finns i mervärdesskattelagen, 8 kap.

¹² Se t.ex. Crawford m.fl. (2010) och Mirrlees m.fl. (2011).

försäkringstagare. Det är denna skillnad som utgör mervärdet av försäkringsföretagets tjänst, att tillhandahålla ett försäkringskollektiv. På liknande sätt som i bankexemplet ligger svårigheten i att fördela detta mervärde mellan kunderna.¹³

Ett effektivt skattesystem

Skatter påverkar de beslut som konsumenter, löntagare och företag fattar genom att de skapar en så kallad skattekil mellan vad som är privatekonomiskt och samhällsekonomiskt lönsamt. Ett effektivt skattesystem innebär att skatt tas ut där den ger största möjliga intäkt med minsta möjliga snedvridande effekt på ekonomins funktionssätt. Inom momsområdet finns det mycket som talar för att det minst snedvridande sättet att ta ut skatt är att beskatta all omsättning med samma skattesats. Samtidigt ska ingående moms kunna dras av mot utgående moms. Momsundantaget för finansiella tjänster är ett avsteg från det synsättet.

En skatt som i realiteten kompenserar för ett momsundantag ska ha liknande egenskaper som en mervärdesskatt. Annars förbättrar den inte effektiviteten i skattesystemet. Den ideala skattepolitiska åtgärden i detta sammanhang är förstas att slopa momsundantaget, men av skäl som nämnts ovan finns det svårigheter förknippade med det.

Momsundantagets betydelse

Den ekonomiska bördan av en skatt kan bäras av konsumenterna genom högre priser, av aktieägarna genom lägre vinster och av löntagarna genom lägre löner. Det antas ofta att bördan av mervärdesskatten bärs av konsumenterna i form av högre priser. I den mån en momsundantagen tjänst är "underbeskattad" skulle det ta sig uttryck i att priserna på finansiella tjänster är lägre än de skulle vara om de var momsbelagda.

Momsundantaget skulle kunna leda till slutsatsen att finansiella tjänster är "underbeskattade" och att konsumtionen av finansiella tjänster är högre än vad som annars hade varit fallet. Samtidigt har det faktum att ingående moms inte kan dras av betydande konsekvenser för frågan om "underbeskattning". Momsbefrielse är nämligen inte alltid en fördel. Det beror på om den momsbefriade tjänsten säljs till en privatperson (B2C) eller till ett företag (B2B). Med några exempel (se bilaga 1) går det att visa att momsbefriade tjänster som säljs B2C är "underbeskattade" medan momsbefriade tjänster som säljs B2B är "överbeskattade" om det säljande företaget inte får dra av ingående moms.¹⁴ Anledningen till att momsbefriade tjänster som säljs B2B är "överbeskattade" är att ingående moms som inte kan dras av fungerar som en punktskatt på insatsvaror. Huruvida finansiella tjänster i genomsnitt är "över- eller underbeskattade" beror därför bland annat på hur stor del av de finansiella tjänsterna som köps av företag respektive privatpersoner, och det är därmed heller inte självklart att en momsbeläggning skulle ge ökade skatteintäkter till staten.

---

¹³ Se t.ex. Cnossen (2013).

¹⁴ Detta är välkänt, se t.ex. Finansdepartementet (2014) eller Mirrlees m.fl. (2011).

Det har gjorts uppskattningar av hur skatteintäkterna skulle förändras om tjänster i banksektorn (*inte* försäkringssektorn) skulle vara momsbelagda. I en studie av Huizinga (2002) uppskattas att en momsbeläggning i banksektorn skulle leda till ökade skatteintäkter med 15 miljarder euro sammantaget för EU-länderna. En studie av EU-kommissionen (2011) ger liknande resultat. I en tredje studie, som genomfördes av Lockwood på uppdrag av PwC (2011), nås annan slutsats. Enligt den studien finns det inget stöd för att en momsbeläggning skulle leda till högre skatteintäkter i EU, utan snarare att det skulle kunna förhålla sig tvärtom.

Det finns alltså inget entydigt stöd för att momsundantaget medför en statsfinansiell kostnad. Det kan finnas flera anledningar till att de tre studierna kommer fram till så olika resultat. De baseras på delvis olika datakällor och data för olika perioder. Vidare utgår de från olika antaganden för hur ingående moms som inte kan dras av förs vidare i produktions- och distributionskedjan, hur stor del av ingående moms som inte kan dras av och vad som skulle ingå i underlaget för moms.

Svårt att ersätta momsundantaget med något annat

Om en skatt ska kompensera för momsundantaget måste den ha liknande ekonomiska egenskaper som en mervärdesskatt. Den naturliga jämförelsen är därför de ekonomiska effekter som ett slopat momsundantag skulle ha. Det innebär att när tjänsten säljs B2C ska skatten leda till att priset på tjänsten ökar. När det momsundantagna tjänsten säljs B2B ska skatten däremot leda till att priset på tjänsten minskar.

Gemensamt för de skatter som har varit uppe i debatten som alternativ till moms är att de betalas in av företag som finns i finansiell sektor. De skiljer sig däremot väsentligt åt sinsemellan när det gäller hur underlagen beräknas och vilken aktör som i slutänden bär bördan av skatten.

Finansiell aktivitetsskatt (FAT)

Av de skatter som har diskuterats är en FAT den skatt som har störst likheter med en mervärdesskatt. Underlaget för en FAT kan i princip utgöras av det mervärde som tillförs en tjänst i ett led hos ett företag. Det betyder dock inte att en FAT har samma egenskaper som en mervärdesskatt. En svårighet med en FAT är att den inte så lätt inlemmas i mervärdesskattesystemet, eftersom skattebasen i en FAT definieras på företagsnivå och inte är direkt kopplad till vare sig en särskild aktivitet eller en särskild kund. Det företag som köper den finansiella tjänster får nämligen inte dra av FAT mot den utgående moms som betalas. Det innebär att vid B2B kommer en FAT att förstärka den "överbeskattning" som följer av momsundantaget. Vid B2C kommer slutkonsumenten på sikt sannolikt att bära bördan av skatten, vilket talar för att en FAT i detta avseende har liknande egenskaper som en mervärdesskatt.

En FAT är omgärdad av gränsdragningsproblem. Inom ett företag som bedriver blandad verksamhet och inte enbart säljer finansiella tjänster krävs det en uppdelning av löner och vinst mellan de olika verksamheterna, eftersom enbart den delen av verksamheten som säljer finansiella tjänster ska beläggas med FAT. Det krävs dessutom en uppdelning av löner och vinster mellan den verksamhet som är

riktad till privatpersoner (vilken bör vara belagd med FAT) och den verksamhet som är riktad till företag (vilken inte bör vara belagd med FAT).

Vidare innebär en FAT att arbetskraftskostnaderna ökar, vilket leder till ett ökat tryck på att flytta arbetskraften utomlands för att därigenom undkomma skatten. Utöver det ger en FAT incitament att flytta vinster till koncernföretag i utlandet.

Höjda socialavgifter

Höjda socialavgifter i den finansiella sektorn kan ses som en variant av en FAT, eftersom löner ingår i skatteunderlaget för både socialavgifter och FAT. Det är därför tänkbart att höjda socialavgifter skulle ha delvis samma effekter som en FAT. Det gäller vid såväl B2B som B2C. Problemet med "överbeskattning" av momsundantagna tjänster som säljs B2B gäller alltså även vid höjda socialavgifter.

I likhet med en FAT omgärdas höjda socialavgifter av gränsdragningsproblem i företag där inte all verksamhet ska beläggas med FAT. Höjda socialavgifter innebär också, i likhet med en FAT, att arbetskraftskostnaderna ökar. Därför ger också höjda socialavgifter ett incitament för företag att flytta arbetskraften utomlands.

Finansiell transaktionsskatt (FTT)

En FTT är en form av punktskatt på finansiella instrument och innebär att företag som handlar med finansiella instrument får högre kostnader. Handeln med finansiella instrument bidrar visserligen till mervärdet i den finansiella sektorn, men merparten av mervärdet skapas på andra sätt. Det är mot den bakgrunden svårt att se hur en FTT skulle kunna kompensera för momsundantaget.

Vidare påverkar en FTT, till skillnad från en mervärdesskatt, affärsmässiga beslut i produktions- och distributionskedjan. Det beror på att en FTT kan undvikas om de finansiella transaktionerna sker inom ett företag i stället för mellan företag. Införandet av en FTT skapar därmed drivkrafter för sammanslagning av företag.

Bankskatt

En bankskatt är en skatt på bankernas skulder. Det är svårt att förutse vilka effekter en bankskatt skulle få, men eftersom den skulle leda till ökade kostnader för skuldsättning är det tänkbart att den skulle leda till att det blir dyrare att låna pengar, för både privatpersoner och företag. Kostnaderna övervältras på konsumenterna. Banker med ingående moms som lånar ut pengar till företag skulle därmed bli än mer överbeskattade än idag. För lån till privatpersoner torde en bankskatt ha liknande effekter som ett minskat eller slopat ränteavdrag för privatpersoner.

Försäkringsföretagen skulle inte omfattas av en bankskatt. Skatten skulle enbart betalas av de företag som bedriver bank- eller finansieringsverksamhet, vilket är samma företag som i dag betalar den så kallade stabilitetsavgiften. Det är därmed en stor skillnad mellan den krets som omfattas av momsundantaget och den krets som skulle omfattas av bankskatten. Eftersom en bankskatt enbart är tänkt att betalas av de företag som bedriver reglerad bankverksamhet skulle ett införande även kunna gynna företag med oreglerad utlåningsverksamhet, så kallade skuggbanker. Som nämnts har regeringen svängt i frågan om bankskatten.

Begränsningen till kreditinstitut anses av regeringen inte längre vara lämplig av statsstödsskäl.

Sammanfattning olika typer av skatter

Sammanfattningsvis innebär en FAT, höjda socialavgifter för finansiella företag och i viss mån en bankskatt att skatten på mervärdet i en produktions- och distributionskedja vid försäljning B2C där en finansiell tjänst ingår blir mera lik skatten på mervärdet i andra produktions- och distributionskedjor. En FTT kan inte sägas uppnå detta. Alla de diskuterade skatterna innebär att "överbeskattningen" av finansiella tjänster som säljs B2B förvärras. Av det skälet är det nödvändigt att dra gränser mellan de verksamheter som ska beläggas med särskild skatt och de verksamheter som inte ska beläggas med skatten. Annars kan skatten inte sägas kompensera för momsundantaget.

Ett införande av de olika skatterna leder därutöver till andra effekter som har betydelse för sysselsättning och skatteintäkter. En FAT och höjda socialavgifter skapar drivkrafter att flytta arbetstillfällena till utlandet. En FAT skapar dessutom drivkrafter att flytta vinster till utlandet. En FTT skapar drivkrafter att slå ihop finansiella företag för att undvika skatten på transaktioner mellan företag, och en bankskatt skapar drivkrafter att förlägga viss verksamhet till skuggbanker.

Sammanfattande slutsatser

De finansiella tjänster som är undantagna moms säljs både till företag och till privatpersoner. Banker lånar ut pengar till såväl företag som privatpersoner. Försäkringsföretag säljer försäkringar till såväl företag som privatpersoner.

Att finansiella tjänster är undantagna moms innebär en "underbeskattning" i de fall den momsbefriade tjänsten köps av en privatperson (B2C). Om den momsbefriade tjänsten däremot köps av ett företag (B2B) innebär momsbefrielsen en "överbeskattning" av det mervärde som skapas i produktions- och distributionskedjan. Det beror på att ingående moms till företag som säljer finansiella tjänster inte får dras av i något av företagen i produktions- och distributionskedjan och därför fungerar som en punktskatt på insatsvaror. En punktskatt på insatsvaror är samhällsekonomiskt snedvridande, eftersom den påverkar företagets produktionsval.

En skatt som ska kompensera för momsundantaget måste därför beakta skillnaden mellan försäljning B2C och försäljning B2B. En ny skatt skulle möjligen kunna minska snedvridningen som orsakas av momsundantaget på finansiella tjänster som säljs B2C. Skatten skulle dock samtidigt förvärra den nuvarande snedvridning som orsakas av momsundantaget på finansiella tjänster som säljs B2B. Momsundantaget för finansiella tjänster medför exempelvis att företag får betala alltför höga räntor för banklån och alltför höga premier för försäkringar. Införandet av en FAT, höjda socialavgifter för finansiella företag, en FTT eller en bankskatt förvärrar det problemet genom att höja kostnaderna för, i tur och ordning, finansiella tjänster, finansiella transaktioner respektive banklån.

Vidare kan införandet av en ny skatt orsaka nya snedvridningar. Införandet av de olika skatterna påverkar nämligen affärsmässiga beslut som har betydelse för

sysselsättning och skatteintäkter. En FAT och höjda socialavgifter skapar drivkrafter att flytta arbetstillfällena till utlandet. En FAT skapar dessutom drivkrafter att flytta vinster till utlandet. En FTT skapar drivkrafter att slå ihop finansiella företag för att undvika skatten på transaktioner mellan företag, och en bankskatt skapar drivkrafter att förlägga viss verksamhet till skuggbanker.

Svensk Försäkring ser stora fördelar med att skattesystemet tar sin utgångspunkt i effektiv beskattning. Det skapar en förutsägbarhet och tydlighet som gynnar såväl enskilda företag och deras konsumenter som samhället i stort. Dagens momsundantag innebär ett avsteg från ett likformigt skattesystem i det att mervärdet beskattas för lite när köparen är en privatperson och för mycket när köparen är ett företag. Det är svårt att säga i vilken utsträckning de skatter som har diskuterats i denna promemoria kan kompensera för denna olikformighet. Det är däremot tydligt att det krävs en skattemässig uppdelning mellan olika verksamheter i samma företag för att inte ytterligare förvärra den skattemässiga nackdel som momsundantaget på tjänster som säljs till företag i dag innebär. Det är också tydligt att de skatter som diskuterats kan få konsekvenser för såväl svensk sysselsättning som svenska skatteintäkter. Dessa samhällsekonomiska kostnader måste vägas in när beskattningen av den finansiella sektorn ses över.

Bilaga 1

Effekter på skatteintäkter vid moms

I tabellen nedan visas fyra exempel, numrerade 1-4. A, B och C är tre olika företag. Företag A säljer tjänst till företag B som i sin tur säljer en tjänst till företag C som i sin tur säljer en tjänst till slutkunden som är en privatperson. Det rör sig alltså om en produktions- och distributionskedja med tre olika tjänster, där var och en av tjänsterna kan vara momsbelagda eller undantagen moms.

Vi antar att förädlingsvärdet av varje tjänst i kedjan uppgår till 100 kronor. Priset exklusive moms sätts i varje steg så att det precis täcker de ackumulerade förädlingsvärdena samt sådan ingående moms som inte kan dras av mot utgående moms. Det är samma sak som att anta att priset sätts för att precis täcka kostnaderna. Antagandet att priset sätts på detta sätt är i överensstämmelse med hur priset sätts på en konkurrensutsatt marknad.

Momssatsen på de momsbelagda tjänsterna är 25 procent. Hur mycket av momsen som slår igenom i varje led (övervältras) beror på hur konkurrensutsatt marknaden är. För en marknad i perfekt konkurrens blir prisgenomslaget på lång sikt 100 procent ända ned till slutkonsument. För en marknad med imperfekt konkurrens blir prisgenomslaget på lång sikt 100 procent under förutsättning att nya företag har möjlighet att etablera sig på marknaden.¹⁵ Det borde alltså vara en rimlig utgångspunkt att anta att en införd mervärdesskatt på finansiella tjänster som säljs till privatpersoner skulle leda till att priserna ökar i motsvarande mån.

I exempel 1 är alla tjänsterna momsbelagda. I exemplen 2-4 är en av tjänsterna momsbefriad och övriga två tjänster momsbelagda. I exempel 2 ligger det momsbefriade företaget först i produktions- och distributionskedjan och har därför ingen ingående moms. I exempel 3 och 4 ligger det momsbefriade företaget senare i kedjan och har ingående moms. I exempel 3 köps den momsbefriade tjänsten av ett företag som i sin tur säljer en momspliktig tjänst till en privatperson. I exempel 4 ligger den momsbefriade tjänsten sist i kedjan och köps av en privatperson.

---

¹⁵ Se t.ex. Murén (2006).

Tabell 1. Pris och moms vid momsbefrielse. Kronor.

	Pris exkl. moms	Utgående moms	Pris inkl. moms	Moms-betalning
1. A, B och C är momsbelagda.				
A	100	25		25
B	200	50		25
C	300	75	375	25
<i>Summa</i>				75
2. A är momsbefriad. B och C är momsbelagda.				
A	100	0		0
B	200	50		50
C	300	75	375	25
<i>Summa</i>				75
3. B är momsbefriad. A och C är momsbelagda.				
A	100	25		25
B	225	0		0
C	325	81,25	406,25	81,25
<i>Summa</i>				106,25
4. C är momsbefriad. A och B är momsbelagda.				
A	100	25		25
B	200	50		25
C	350	0	350	0
<i>Summa</i>				50

Exemplen visar att en momsbefriad tjänst får helt olika effekter på priset till slutkonsumenten som är en privatperson (markerat med fetstil i tabellen) beroende på var i kedjan som den momsbefriade tjänsten finns. När den momsbefriade tjänsten är sist i kedjan (exempel 4) blir priset till slutkonsumenten lägre än om tjänsten är momsbelagd (exempel 1). När den momsbefriade tjänsten är först i kedjan (exempel 2) blir priset till slutkonsumenten detsamma som om tjänsten hade varit momsbelagd (exempel 1). När den momsbefriade tjänsten är i mitten av kedjan (exempel 3) blir priset till slutkonsumenten högre än om tjänsten hade varit momsbelagd (exempel 1).

Det är alltså enbart när den momsbefriade tjänsten köps av den slutliga konsumenten (B2C) som det slutliga priset blir lägre. När momsbefrielsen inträffar i mitten av affärskedjan mellan företag (B2B) blir den ingående momsen en kostnad i företaget som skjuts framåt i kedjan. Kostnaderna i såväl företaget som säljer den

momsbefriade tjänsten som i efterföljande led (till konsument) blir därmed högre som följd av momsbefrielsen.

Slopat momsundantag

I tabellen motsvarar ett slopat momsundantag på tjänster som säljs till en privatperson (B2C) att vi rör oss från exempel 4 (ingen utgående moms för C) till exempel 1, vilket innebär att det slutliga priset blir högre.

I tabellen motsvarar ett slopat momsundantag på tjänster som säljs till företag (B2B) av två exempel. Om det inte finns ingående moms i det finansiella företaget rör vi oss från exempel 2 (ingen utgående moms för B) till exempel 1. Om det finns ingående moms i det finansiella företaget rör vi oss från exempel 3 (ingen utgående moms för B) till exempel 1.

Referenser

- Cnossen, S. (2013), A proposal to apply the Kiwi-VAT to insurance services in the European union, *International Tax and Public Finance* 20, s. 867-883.
- Crawford, I., M. Keen och S. Smith (2010), "Value added tax and excises", i Mirrlees, J, S. Adam, T. Besley, R. Blundell, S. Bond, R. Chote, M. Gammie, P. Johnson, G. Myles och J. Poterba (red.), *Dimensions of Tax Design: The Mirrlees Review*, Oxford: Oxford University Press for Institute for Fiscal Studies.
- Dagens industri, "Per Bolund: Dags för bankskatt", 2015-01-29.
- EU-kommissionen (2010), Förslag till Rådets direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner och om ändring av direktiv 2008/7/EG, KOM(2011) 594 slutlig.
- Finansdepartementet (2014), *Beräkningskonventionen 2015. Metoder för effektberäkningar vid ändrade skatteregler*.
- Huizinga (2002), A European VAT on financial services?, *Economic Policy* 17, s. 497-534.
- IMF (2010), "A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector. Final Report for the G-20".
- Mirrlees, J, S. Adam, T. Besley, R. Blundell, S. Bond, R. Chote, M. Gammie, P. Johnson, G. Myles och J. Poterba (red.) (2011), *Tax by Design: The Mirrlees Review*, Oxford: Oxford University Press for Institute for Fiscal Studies.
- Murén, Astri (2006), "Skatteincidens på marknader i imperfekt konkurrens, med särskild vikt på livsmedelssektorn i Sverige", bilaga 3 till SOU 2006:90.
- PwC (2011), "How the EU VAT exemptions impact the Banking Sector".
- SOU (2014:40), Neutral bolagsskatt – för ökad effektivitet och stabilitet. Slutbetänkande av Företagsskattekommittén. Fritzes förslag. Stockholm.
- Svenska Dagbladet, "S vill ha en ny bankskatt", 2014-07-01.
- Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2015, Promemoria från Finansdepartementet, Fi2014/1430.